

Od věků nikdo neslyšel, I.

Od věků nikdo neslyšel, k sluchu nikomu neproniklo, oko nespatřilo žádného jiného boha, který by jednal ve prospěch těch, kdo se na něj spoléhají. Hospodine, přicházíš na pomoc všem, kdo s radostí konají dobro a nezapomínají na tebe ve všem, co dělají. (Iz 64, 3–4a)

Lidé se klanějí mnoha bohům: médiím, nákupům, zatajovaným teoriím, fyzické výkonosti, množství každodenních modliteb nebo vlastní svobodomyšlnosti. Jen jediný z nich člověka sám vyhledává, touží po něm, je ochotný se zamilovat zraňující láskou a svěřit se lidskému srdci. Je to Hospodin, Bůh.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Pojďme“, řeknou obyvatelé všech národů světa, „vydejme se na Hospodinovu horu do Chrámu Boha Izraele. Tam nás Hospodin naučí vše, abychom mohli žít podle jeho představ a vůle.“ (Iz 2, 3a) A ten Chrám jste vy! (1 Kor 3, 17b)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Pokud je advent příchodem, kdo ke komu v těchto dnech přichází?

Jak je slavení Vánoc postupně připravováno v adventních činnostech?

Lze „příchod Páně“ očekávat bez druhých lidí?

Advent je nejmladším liturgickým obdobím. Jako čas přípravy na slavnost Narození Páně se objevuje analogicky ke svatopostnímu období, i když jeho náplň je diametrálně odlišná.¹ Celoživotní úsilí člověka na cestě k Bohu, motivované očekáváním a touhou (typicky adventní téma), je ve své vytrvalosti podpořeno připomenutím konkrétní události, ve které Bůh prokázal svoji věrnost a po období čekání poslal slíbeného mesiáše. Adventní období je tedy v otázce *setkání s Pánem* vždy dvojsmyslné (srov. píseň *Vesele zpívejme*, Kancionál 126).

Evangelista **Marek**, hlavní vypravěč nového liturgického roku, je ve svém vyjadřování velmi stručný, úderný, a nebojí se zobrazovat silné emoce. Jeho spis je nejstarším zpracováním Ježíšova života, smrti a vzkříšení, a pro Lukáše s Matoušem byl hojně citovanou předlohou.

¹ Český venkov a koledování adventních světců (Martin, Mikuláš, Lucie, Barbora...), adventní kalendář, stavění betléma, italská Chiara stella, hispánská Las Posadas nebo poměrně mladý německý adventní věnec, to všechno umožňuje snadnou a srozumitelnou cestou proniknout k tajemství adventu a Vánoc. Pro svoji výmluvnost si řada lidových zvyků našla cestu i do kostelů. I poetika adventních velkých antifon, českých mešních zpěvů nebo anglických Nine lessons and carols představují nevyčerpatelnou studnici inspirací současnému člověku k přípravě na Vánoce, k rozjímání i ke konkrétním činnostem.

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „už jednou jsi nám poslal svého Syna a on slíbil, že vrátí;“
u tebe je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den;“^{2 Petr 2, 8b}

Co? „ať při setkání s námi nalezne v našich životech bohaté plody svého evangelia;
uč nás trpělivosti, ať ve svém křesťanském životě zhodnocujeme svěřené talenty;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Zapálením první adventní svíce Vánoce nepřivábíme, ani sami sebe nepřipravíme na jejich smysluplné prožití. Jen si symbolicky připomeneme, čas našeho života neúprosně plyne. Adventní příprava se netýká minulosti. Dívá se kupředu. Ježíš je věrný a slíbil, že se vrátí. Nalezne nás jako ty, kdo nenechávají své talenty ležet ladem? Jsme připraveni pohlédnout Bohu i druhým lidem do očí a říct: využívám příležitosti i své schopnosti?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajičnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisť mě od hříchu.“

V: I když tě nevidíme, jsi nám stále nablízku, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Jsi nadějí a světlem proti všem temným myšlenkám, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Důvěřuješ našemu úsilí v šíření evangelia, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

*Kdo dokáže porozumět záměrům Hospodina nebo mu dokonce udílet své rady?
S kým se Hospodin radil, aby nabyl moudrosti, a kdo ho naučil spravedlivě
jednat? Kdo mu předal své poznání nebo mu ukázal cestu k porozumění?
(Iz 40, 13–14)*

Izrael se vrátil z babylónského zajetí. Jeruzalém opět povstává z trosek. Dokáží se lidé poučit ze své minulosti? Nebudou opakovat prázdna gesta svého předchozího života, který je uvrhl do otroctví? Pochopí, že je to Hospodin, kdo je učí moudrému a bezpečnému život? Zatím to tak nevypadá. Izraelité jsou vůči Hospodinově spravedlnosti nevzrušení a pohodlní. Jejich srdce jsou tvrdá jako kámen. Jen Izaiáš je rozechvělý. Volá, křičí po Bohu, touží po jeho blízkosti. Je si vědom, že životní styl potomků Abraháma se Hospodinu hnusí. Otec ale nemůže zapomenou na své syny a dcery. A tak Izaiáš zpívá svoji píseň lítosti i důvěry...

(I – Izaiáš)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

63, 16b–17.19b; 64, 2b–7 (Šrámek+jäg)

Vzývání Boha Otce: 63, 16b–17.19b

I Ty, Hospodine, jsi náš Otec

„Goalenu“, náš Vykupitel, zní od věků tvé jméno.

Proč jsi nás, Hospodine, nechal sejít z cesty?

Proč jsi dal zkamenět našemu srdci, aby se tě nebálo?

Vrať se kvůli svým služebníkům, kvůli kmenům svého dědictví!

Lid prosí, aby se Bůh ukázal: 63, 19b; 64, 3–4a

Kéž by prorhl nebe a sestoupil, aby se hory před tebou zapotácely.

Od věků ucho neslyšelo, ba ani nezaslechlo,

a oko nevidělo boha – kromě tebe –,

který by takto jednal s těmi, kdo ho očekávají.

Jdeš vstříc tomu, kdo s radostí jedná spravedlivě,
a pamatuje na tebe na tvých cestách.

Vyznání viny a prosba: 64, 4b-7

Hle, ty ses rozhněval, protože jsme zhřešili.
Byli jsme dlouho vinni. Budeme zachráněni?
Byli jsme všichni jak nečistý člověk,
a naše ctnosti byly jen krví nasáklý kus hadru.
Zežloutli jsme jak listí a naše hříchy nás smetly jako větrná smršť.
Nebylo nikoho, kdo by volal tvé jméno,
kdo by se vzchopil a přimkl se k tobě;
vždyť jsi před námi skryl svou tvář
a vydal jsi nás napospas naší nepravosti.
Ale teď, Hospodine – jsi přece náš Otec:
jsme jenom hlína a ty jsi náš hrncíř. Všichni jsme dílo tvých rukou.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Ježíš měl dlouhý den. Ráno se v Chrámě pohádal s velekněžími a učiteli Zákona o své autoritě proroka (Mk 11, 27–33). Pak proti nim veřejně mluvit natolik kriticky, že i saduceové a herodovci hledali způsob jak ho umlčet (kap. 12). V pozdním odpoledni posedával v blízkosti chrámové pokladnice a učedníkům řekl pár myšlenek o hodnotě daru (v. 41–44). Pak opustili Chrám. Už nikdy se tam nevrátí. Cestou do Betánie, kdy byli ubytováni, se zastavili na Olivové hoře. Mluvili o příchodu Božího království. Škoda, že se lidé ve své zbožnosti soustředí na něco jiného...

(J – Ježíš; E – evangelista; U – učedníci)

Úryvek z evangelia podle Marka.

13, 1–4.33–37 (BOG+jäg)

Předpověď pádu Chrámu: 13, 1–2

E Když vycházel z Chrámu, řekl Ježíšovi jeden z jeho učedníků:

U „Mistře, podívej se, jaké jsou to kameny a jaké stavby!“

J „Vidíš tyto velké stavby? Nežůstane zde kámen na kameni, všechno bude rozbořeno.“

- E** Když seděl na Olivové hoře naproti Chrámu, zeptali se ho v soukromí Petr, Jakub, Jan a Ondřej:
- U** „Řekni nám, kdy se to stane a jaké bude znamení, až se to všechno začne naplňovat?“
- E** Ježíš jim odpověděl:

„Bděte, protože neznáte hodinu“: 13, 33–37

- J** „Dejte si pozor, bděte, protože nevíte, kdy ten pravý čas přijde. Je to podobně jako s člověkem, který se vydal na cesty. Odešel z domu, dal svým služebníkům plnou moc, každému jeho práci a vrátnému nařídil, aby bděl. Bděte tedy, protože nevíte, kdy přijde pán domu, zdali navečer nebo o půlnoci nebo za kuropění nebo ráno, aby vás, až znenadání přijde, nezastihl, jak spíte. Co říkám vám, říkám všem: **Bděte!**“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Jednoduché podobenství o životní bdělosti možná v tu chvíli přišlo učedníkům obyčejné. Netuší, že za dva dny je bude Ježíš úpěnlivě prosit, aby v noci bděli a čekali na něj (Mk 14, 32–42). Třikrát je však naleze spící. Tehdy si uvědomí, že *bdělost* v otázce příchodu Božího království není nic laciného. Není to pouhá nespavost, urputná snaha mít otevřené oči stůj co stůj. Bdělý vrátný v tom příběhu je vnímavý, odpovědně si plní své povinnosti, vyhlíží pána, aby mu otevřel dveře, po očku dohlíží na chod celého domu a brání vstupu nepovolaným osobám. Odchodem pána, který se vydává na cestu, se život domu nezastaví, ale pokračuje a rozvíjí se i nadále.

Marek a s ním celá generace křesťanů žili v očekávání, že Ježíšův odchod na „pravici Boha, Otce Všemohoucího“ bude krátkodobou záležitostí (srov. 1 Sol 4, 17). Nestalo se tak. Do jejich důvěry se vloudila rozladěnost. Opustil Ježíš svou církev? Nezanechal po sobě jen zástupy naivních čekatelů bez konce? Trpělivost a bdělost jako křesťanský postoj byly zpochybňovány. Byli tací, kteří své *čekání* proměnili v nihilismus a odmítali se podílet na zajištění každodenního života (srov. 2 Sol 3, 10–11) Tehdy evangelista Jan připomínal Ježíšova poslední slova učedníkům: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne ten, který dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí. Slyšeli jste, že jsem vám řekl: *Odcházím a zase k vám přijdu*. Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, neboť Otec je větší než já.“ (Jan 14, 27–28). Projevem *bdělosti* se stalo hlásání

evangelia. Přinášelo své plody po celém Blízkém východě i v Evropě a nabízelo tak hmatatelný důkaz, že Ježíš své věrné neopustil (srov. Mt 28, 20). Jen se na chvíli vzdálil. Kéž tedy při svém návratu nenalezne své věrné uprostřed tohoto světa pokojně spící a svůj domov zakonzervovaný nebo oprašovaný muzejníky.

Nevíme kdy Pán přijde. To věčné čekání je úmorné. Cesta bez viditelného cíle je ubíjející. „Už tam budeme?“ „Už bude konec?“ „Kdy se to stane?“, ptají se učedníci. Jsou netrpěliví. My také. Přesto (dávnověký) fenomén poutí svědčí o jiné zkušenosti. Zpočátku jsou poutníci roztěkaní jako kdokoli jiný. Po několika dnech pěší chůze se však dostávají do duchovního i fyzického „transu“, ve kterém své tělo začínají vnímat novým způsobem a také okolní krajina i obyčejný čas jim ubíhají zcela mimo dosavadní zkušenosti. Jsou to obtížně popsatelné zkušenosti, ve kterých lidský život, čas, fungování těla i jeho smyslů, jsou prožívány v čistě nové dimenzi. Snad proto je v dnešní době poutnictví, odlišné od obyčejné turistiky, tak přitažlivé, ať už se člověk nominálně hlásí ke křesťanství, k víře, duchovnu, ezoterice, nebo jen k „něčemu“ intimnímu a nesdělitelnému. „Vyděme tedy k němu mimo tábor. Vždyť tady nemáme místo k trvalému pobytu; to budoucí město hledáme.“ (Žid 13, 13a.14). Jsme poutníky, kteří svůj život i život kolem sebe vnímají odlišně, ve světle víry.

I takový Ahasver má před sebou mlhavou vidinu cíle. Pánův příchod však nelze nijak předjímat. Je plně v jeho režii. Snad by někdo řekl, že ve svém příchodu zbytečně otálí. Pro apoštola Petra je to alespoň příležitost, aby si služebníci Pánova stihli splnit všechny své povinnosti a lépe se připravili (2 Petr 3, 8–13). Přesto apoštol Jan ve svém mystickém vytržení volá: „Přijď, Pane Ježíši!“ (Zj 22, 20). Symbolicky ta završuje příběh celého Písma. „Hle, přijdu brzy...“ „Přijď!“ *Kdo to slyší, ať také volá: „Přijď“ „Ano, přijdu brzy!“ Amen, přijď, Pane Ježíši!* (Zj 22, 12a.17a.20b) Biblická svědectví, svatopisci, generace křesťanů, liturgie církve – ti všichni až do dnešních dnů volají „Přijď! Přijď království tvé!“ Přidávají se k dávnému volání proroka Izaiáše: „Kéž bys protrhl nebe a sestoupil“ (Iz 63, 16b). A právě roztržení nebeské sféry, která odděluje lidský svět od Hospodina, a otevření stavidel nebeských vod je nesmírně působivým obrazem lidské touhy po Boží blízkosti. Děšť se bere shůry a dopadá na každého člověka, dobrého i zlého (Iz 45, 8; Mt 5, 45). Bůh nikomu nestrání. Roztržená nebesa z naší perspektivy působí apokalypticky. Ukončují však ubíjející Boží mlčení, netečnost, odtazitost. „A hle – otevřelo se nebe a [člověk] viděl Ducha Božího.“ (Mt 3, 16b).

Je zvláštní orientální poetika. Člověk uzoufalý, znavený, otupělý neustálým povzbuzováním a aktivismem, křičí směrem k nedotknutelné božské bariéře „Otevři se!“ „Roztrhni ten neproniknutelný závěs, který mi brání zahlédnout Boží Tvář. Dej smysl mému životnímu pachtění!“ Ježíšovo podobenství o bdělém správci je stejně tak podobenstvím o vhodné otevřených dveřích, aby Pán mohl svobodně vstoupit do svého domu. Křest nám otevírá tento nový svět. Vstoupili jsme do Kristovy smrti, která roztrhla chrámovou oponu vedví (Mt 27, 51), abychom přijali naději vzkříšení, která člověku otevírá Nebe (Lk 24, 51). Adventní doba jen říká: Máme otevřenou cestu k věčnému životu s Bohem. Kristus, narozený jako jeden z nás, nám ukazuje směr.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

Ty, co tápali v mrákotách, povedu cestou, kterou nikdy nepoznali. Temnotu kolem nich proměním v jasné světlo a vyrovnám všechny překážky na cestě. To všechno vykonám a nikdy je neopustím. (Iz 42, 16)

Život křesťanů je postojem služebníků, kteří v pánově nepřítomnosti stále pečují o svěřený dům. Byl nám svěřen poklad víry i klíčící zrnka Božího království. Účinnou *spoluprací* s dary Ducha Svatého *posvěcujeme* náš svět a připravujeme ho na setkání s Pánem *živých i mrtvých*.

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřížován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud *přijde* soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímlovami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímlovy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Jsem Panovník Hospodin, který vyvádí Izraelce z vyhnanství, a prohlašuji, že kromě těch, které už jsem shromáždil, přivedu ještě mnoho dalších.“ (Iz 56, 8)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení v Judově listě: (Jud 20–22a; SNC)

„Moji přátelé, budujte dále na základech dokonalé víry, modlete se v Duchu Svatém a zůstávejte v Boží lásce. Trpělivě čekejte na věčný život

daný z milosti našeho Pána Ježíše Krista. Soucitně pomáhejte těm, kteří kolísají ve víře.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

*Všemocný Hospodin připraví na své hoře bohatou hostinu pro všechny národy
a předloží jim nejlepší nápoje a vybraná jídla. (Iz 25, 6)*